

De publicatie *Cultuur in de Spiegel* en het *Leerplankader kunstzinnige oriëntatie* Een korte notitie over de inhoud en de onderlinge verhoudingen

De publicatie *Cultuur in de Spiegel in de praktijk* en het *Leerplankader kunstzinnige oriëntatie* worden bijna tegelijkertijd gelanceerd. Welke inhoud beide publicaties hebben en hoe ze zich tot elkaar verhouden wordt hieronder geschetst.

HET LEERPLANKADER KUNSTZINNIGE ORIËNTATIE	DE PUBLICATIE CULTUUR IN DE SPIEGEL IN DE PRAKTIJK
Bron/status	
Het <i>Leerplankader kunstzinnige oriëntatie</i> is een richtinggevende concretisering van de wettelijke kaders: de preambule, de karakteristiek en de kerndoelen van het leergebied kunstzinnige oriëntatie. Het geeft zicht op de beheersingsdoelen van het leergebied kunstzinnige oriëntatie.	De publicatie <i>Cultuur in de Spiegel in de praktijk</i> is gebaseerd op een wetenschappelijke theorie van cultuur. Deze heeft vanuit de overheid geen verplichtend karakter. Het leerplankader kan naar eigen keuze en inzicht worden ingezet als kader om (een visie op) cultuuronderwijs te ontwikkelen, een breed scala aan kerndoelen en vakgebieden dekkend. De publicatie biedt geen beheersingsdoelen.
Inhoud	
Het <i>Leerplankader kunstzinnige oriëntatie</i> biedt een rijke beschrijving op landelijk niveau voor de invulling en borging van het curriculum voor kunstzinnige oriëntatie voor het primair onderwijs. De leerlijnen geven zicht op (richtinggevende) beheersingsniveaus ten aanzien van het creatieve proces en de verschillende kunstzinnige vakdisciplines (beeldend, dans, drama en muziek). Hierin zijn competenties met betrekking tot het creatieve proces uitgewerkt in afzonderlijke leerlijnen. Voor de kerndoelen van de onderbouw van het voortgezet onderwijs is (nog) geen vergelijkbaar leerplankader voorhanden.	De publicatie <i>Cultuur in de Spiegel in de praktijk</i> kan ingezet worden bij al het onderwijs (4-18 jaar) waar (aspecten van) cultuur het onderwerp vormen, zoals de kunstvakken, literatuur, levensbeschouwing, maatschappijvakken, aardrijkskunde, geschiedenis en filosofie. De inhoud van de publicatie bestaat uit een korte uitleg over het theoretisch kader, beschrijvingen van de ontwikkeling van het cultureel bewustzijn van leerlingen (4-18 jaar), per leeftijdsgroep voorbeelduitwerkingen op klasniveau, twee thematische voorbeeldleerlijnen en instrumentarium om cultuuronderwijs in samenwerking met culturele instellingen vorm te geven.
Vertaling naar praktijk	
De leerlijnen (beeldend, dans, drama en muziek) laten de opbouw van de competenties per kunstzinnige vakdiscipline zien, in groep 1-2, 3-4, 5-6 en 7-8 van het primair onderwijs. Het is aan scholen om te bepalen of ze het onderwijsaanbod in aparte vakken of meer in samenhang aanbieden. Aan de hand van het <i>Leerplankader kunstzinnige oriëntatie</i> kunnen scholen, in samenwerking met culturele instellingen,	De publicatie maakt de leraar bewust van de media en vaardigheden die hij al inzet. Hij kan nagaan of en in hoeverre hij nu al, bewust of onbewust, het culturele bewustzijn bij leerlingen stimuleert en/of dit in zijn onderwijs juist wil versterken. Het theoretisch kader maakt de samenhang tussen vakken zichtbaar. Het is aan de school en de leraar om het cultuuronderwijs monodisciplinair, vanuit één of een aantal

<p>keuzes maken voor hun eigen programma op school- en groepsniveau. Het dient als katalysator voor verdere uitwerkingen in producten en processen die scholen uiteindelijk ondersteunen bij de vormgeving van een hoogwaardig onderwijsaanbod voor kunstzinnige oriëntatie. Hierbij valt te denken aan de leerlijnen die op dit moment in het kader van de Regeling Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) worden ontwikkeld.</p>	<p>vakken, vorm te geven of te kiezen voor een vakoverstijgende, integrale aanpak.</p>
<p>Visie/Theorie</p>	
<p>Bij kunstzinnige oriëntatie maken leerlingen kennis met kunstzinnige en culturele aspecten waarmee mensen vorm en betekenis hebben gegeven aan hun bestaan. Leerlingen leren ook zélf vorm en betekenis te geven aan hun bestaan. Binnen het leergebied kunstzinnige oriëntatie wordt daarmee een beroep gedaan op (re-)productieve, reflectieve en receptieve vaardigheden. Leerlingen leren de kennis, vaardigheden en attitudes van de kunstzinnige vakdisciplines (bewust) te gebruiken in hun proces van vormgeving en betekenisgeving.</p> <p>Binnen het <i>Leerplankader kunstzinnige oriëntatie</i> vormen de wettelijke kaders het uitgangspunt. Daarbij zijn, ter actualisering en concretisering, tevens extra aandachtspunten en de samenhang met 21e eeuwse vaardigheden beschreven. Het creatieve proces, waarbij het gaat over oriënteren, onderzoeken, uitvoeren, evalueren, en de reflectie op de verschillende fasen van het creatieve proces vormen de rode draad in de uitgewerkte leerlijnen van het leerplankader kunstzinnige oriëntatie.</p>	<p>Cultuur is de manier waarop mensen, individueel en collectief, zichzelf en hun omgeving vorm en betekenis geven. Cultuur is dus geen 'ding', maar een proces. De reflectie op dit proces – het cultureel bewustzijn – is een belangrijke dimensie van cultuur omdat dit bewustzijn ten grondslag ligt aan het handelen.</p> <p>Cultuuronderwijs wordt opgevat als onderwijs in cultureel bewustzijn. Leerlingen leren om te reflecteren op cultuur in het algemeen, op hun eigen cultuur en op de cultuur van anderen. Vanuit de theorie is kunst maken en/of meemaken een basisvorm van reflectie.</p> <p>Het cultuuronderwijs ontwikkelt dit vermogen tot reflectie met behulp van verschillende vaardigheden (waarnemen, verbeelden, conceptualiseren en analyseren) en in verschillende media/dragers (het lichaam, voorwerpen, taal en grafische vormen). Cultuuronderwijs sluit aan bij de ontwikkeling en de cultuur van de leerling.</p> <p>Cultuuronderwijs volgens het theoretisch kader rust op drie pijlers:</p> <ul style="list-style-type: none"> – het onderwerp: waar het cultuuronderwijs over gaat; – de cognitieve basisvaardigheden die worden ingezet; – de verschillende media waarin cultuur en het cultureel bewustzijn vorm krijgen.
<p>De relatie tussen het Leerplankader kunstzinnige oriëntatie en de publicatie Cultuur in de Spiegel in de praktijk</p>	
<p>Binnen het <i>Leerplankader kunstzinnige oriëntatie</i> wordt in algemene zin beschreven hoe onderwerpen en thema's voor het leergebied kunstzinnige oriëntatie gekozen kunnen worden. Wanneer men specifiek onderwerpen wil kiezen die een beroep doen op de ontwikkeling van het cultureel zelfbewustzijn, dan geeft de publicatie <i>Cultuur in de Spiegel in de praktijk</i> hiervoor handreikingen.</p> <p>Daar waar bij het ontwikkelen van cultuuronderwijs volgens het theoretisch kader van Cultuur in de Spiegel behoefte is aan een specifieke uitwerking van de kunstzinnige vakdisciplines kan het leerplankader kunstzinnige oriëntatie als richtinggevend kader dienen. In tegenstelling tot de publicatie <i>Cultuur in de Spiegel in de praktijk</i> geeft het <i>Leerplankader kunstzinnige oriëntatie</i> zicht op (richtinggevende) beheersingsniveaus van deze kunstzinnige vakdisciplines.</p>	